

Zeitschrift: Die deutschen Mundarten : Monatschrift für Dichtung, Forschung und Kritik
Band: 1 (1854)

Register

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 25.02.2026

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Alphabetisches Verzeichniss

der in diesem Bande erläuterten Wörter und Sprachformen.

	Seite		Seite
<i>ā</i> , einige	289, 14.	<i>denkt</i> , gedacht	135, 7.
<i>ā wēr'n</i> , los werden	251.	<i>dennā</i> , <i>dennāst</i> , dennoch	290, 9.
<i>ābēi</i> , herbei	298, 2, 4.	<i>der</i> —, <i>da</i> —, <i>dar</i> —	124. 298, 2, 2.
<i>abi</i> , herab	290, 12.	<i>der</i> —, <i>er</i> —	123.
<i>ābm̄sgāschmā</i> , eben so gut	141, 14.	<i>Deulə</i> , Bedenklichkeit, Ab-	
<i>achter</i> , hinter	298, 1, 4.	scheu	135, 14.
<i>all-wāl</i> , immer	289, 17.	<i>Deutsch</i> , Teufel	298, 2, 5.
<i>Amacht</i> , Ohnmacht	251.	<i>Dosch</i> , Kröte	252.
<i>ander</i> , pleonast. bei Ver-		<i>Dræch</i> , Eicha	290, 7.
gleichungen	288, 5.	<i>Dräisk</i> , Brachfeld	115.
<i>Antorf</i> , Antwerpen	228.	<i>Dreialei</i> , e. gewisser Tanz	299, 4, 6.
<i>Artikel</i> zum Anlaut ver-		<i>Drischäufel</i> , <i>Drüssel</i> , Schwelle	252.
wachsen	290, 7.	<i>dusel'n</i> , schlummern	252.
<i>Artikel</i> beim Infin. mit <i>zu</i>	288, 6.	<i>ē</i> , <i>əd</i> , und	285, 1, 12.
<i>artlich</i> , niedlich	299, 3, 1.	<i>eini</i> , hinein	290, 12.
<i>b</i> für anlautendes <i>w</i>	144; 285, 1, 11.	<i>ēiz</i> , <i>ēizə</i> , <i>ēizat</i> , jetzt	131, 11.
<i>bach'n</i> , backen	296, 5.	— <i>el</i> , — <i>erl</i> , Diminutiv	290, 1.
<i>Basshart</i> , Zirkel	95.	<i>epper</i> , <i>eppes</i> , etwa, etwas	286, 13.
<i>Bern</i> , Verona	228.	— <i>as</i> , uns	285, II, 3.
<i>Bless</i> , weisser Streifen an der		<i>et</i> , nicht	292, 7.
Stirne der Pferde etc.	252.	<i>fāk</i> , <i>faken</i> , oft	277, 11.
<i>blid</i> , freundlich	277, 13.	<i>fallet</i> , fiele	288, 11.
<i>blitschblau</i> , blitzblau	141, 12.	<i>Fätz'n</i> , <i>Fëtzn</i> , verstärkend	141, 13.
<i>bockbeinig</i> , starrköpfig	251.	<i>fei</i> , fein, Adv.	299, 2, 8.
— <i>bot</i> , — <i>mal</i>	292, 35.	<i>Finsternstern</i> , Finis terrae	228 f.
<i>Botz</i> —, Gottes —	298, 2, 5.	<i>flennen</i> , <i>fletschen</i> , weinen	285, 1, 17.
<i>Bou'</i> , <i>Bü'</i> , Knabe	288, 8.	<i>flugmausen</i>	256.
<i>Brauk</i> , Sumpfland	115.	<i>Freiung</i> , Asyl,	288, 1.
<i>Bräsch'l</i> , <i>Brätsch</i> , dicke		<i>freust</i> , <i>friest</i> , friert	275, 3, 3. 284, 6.
(weibl.) Person	252.	<i>gā</i> , Partikel	296, 4.
<i>Bröz'l</i> , kleiner Mensch	252.	<i>gāk'ln</i> , hin und her laufen	262.
<i>Buchs'n</i> , Hose	252.	<i>gang</i> , gehe	292, 3. ff.
<i>Busk</i> , kleiner Wald	115.	<i>gattig</i> , <i>gättlich</i> , passend,	
<i>Cammerich</i> , Cambray	228.	bequem	299, 3, 1.
<i>canditel</i> , lustig, flott	298, 1, 9.	<i>gatz'n</i> , gackern	285, 1, 19.
<i>Cantelburg</i> , Canterbury	228.	<i>gauz'n</i> , bellen	285, 1, 16.
<i>Chläpli</i> , Pfote	299, 4, 7.	<i>ge</i> —, participiales,	122, 6. 226 ff.
<i>Chor</i> , Erker	288, 7.		274, 3.
<i>Conjunctiv</i> Prät. starker Verba		<i>ge</i> — beim Infin.	123. 143.
in schw. Form	288, 11.	<i>Gejak</i> , Sprung	285, 2, 5.
<i>d</i> eingeschaltet	299, 3. 2.	<i>gell</i> , <i>gelt</i> ,	285, 2, 7.
<i>Dativ</i> beim Possessiv	124.	<i>Gemper</i> , Herz	95.
<i>Deihenker</i> , <i>Deiker</i> , <i>Deizl</i> .		<i>gengā</i> , gehen	289, 12.
Teufel	298, 2, 5.	<i>gengat</i> , giengen	288, 11.

	Seite		Seite
<i>Genitiv</i> beim Possessiv	124, III, 2.	<i>Haut</i> , Tausch; <i>kauden</i> , kau-	
	135, 8. 274, 1.	<i>dern</i> , <i>Hauderwelsch</i>	286, 16.
<i>gescheid</i> , tüchtig	299, 3, 5.	<i>Kirwə</i> , Kirchweihe	258.
<i>gəschreuwə</i> , geschrieen	135, 5.	<i>Klās</i> (Klaus), Hase	298, 2, 1.
<i>glēch</i> , glaub' ich	292, 36.	<i>Klöber</i> , grober Mensch	299, 4, 7.
<i>glotz'n</i> , starr schauen	141, 2. 299, 3, 3.	<i>Kloppern</i> , Hände	299, 4, 7.
<i>gogel</i> , munter, ausgelassen	96	<i>knopporn</i> , beissen	285, 1, 21.
<i>gott'sjämmerlich</i> , sehr kläglich	135, 4.	<i>Kotz</i> —, Gottes	298, 2, 5.
<i>gotzig</i> , ureinzig	135, 4. 16.	<i>Kratzfouss</i> , <i>Krèk'lfuss</i> , un-	
<i>greusig</i> , verstärkend	134, 2.	leserlicher Schriftzug	131, 1.
<i>gròd'naus</i> , laut auf.	296, 12.	<i>krück'n</i> , arbeiten	286, 14.
<i>Gückelich</i> , Äuglein	285, 2, 16.	<i>kummet</i> , käme	288, 11.
<i>gumpən</i> , hüpfen, springen	95. 299, 4, 1.	— <i>lá</i> , — <i>lə</i> , Diminut.	290, 1.
<i>Gumpəs</i> , eingemachtes Kraut	141, 7.	<i>Langendocken</i> , Languedoc	228
<i>h</i> vorgesetzt	290, 10.	<i>lauter</i> , nichts als	141, 8.
<i>halt</i> , <i>halter</i> , <i>haltich</i> , Part.,	274, 9.	<i>Lecker</i> , junger Springinsfeld	126
	292, 36.	<i>léiverla</i> , allgemach	277, 15.
<i>hapern</i> ,	285, 13.	<i>leizig</i> , klein	274, 11.
<i>Hauhau</i> , <i>Haulə</i> , Hund	285, 15.	— <i>lich</i> , Diminut.	285, 1, 9.
<i>haus'n</i> , wohnen, <i>Hausərli</i> ,		<i>linzəlā</i> , wenig.	274, 11.
<i>Miethsman</i>	296, 8.	<i>lütt</i> , <i>lütj</i> , <i>līj</i> , klein, <i>Lützel-</i>	
<i>Heid'n</i> , verstärkend	141, 9.	<i>buch</i> , <i>Lützelburg</i> etc.	274, 11.
<i>heik'l</i> , wählerisch	293, 36.	<i>lützel</i> , klein	274, 11.
<i>heint</i> , diesen Abend (Nacht)	256.	<i>mà</i> , wo, als,	135, 10.
<i>heil</i> , <i>hél</i> , ganz	298, 6.	<i>Mádlā</i> , Mädchen	299, 4, 4.
<i>helauf</i> , <i>hellauf</i> , Adv. u. Intrj.	298, 6.	<i>Mahrn</i> , Ahorn	290, 7.
<i>hend</i> , <i>hand</i> , haben	292, 15.	<i>mak</i> , ruhig	277, 7.
<i>hertiglich</i> , Adv., hart	257	<i>Mállā</i> , Portion (Essen)	258.
<i>Herzbündel</i> , — <i>bengel</i> , —		<i>Mándlā</i> , <i>Mánnlā</i> (mach'n)	299, 3, 2.
<i>pünkel</i>	95.	<i>mære</i> , lieb	142, 14.
<i>herzenhaft</i> , beherzt	257	<i>mank</i> , unter	275, 3, 34.
<i>heunischer</i> Wein	257	<i>Matten</i> , Martin	298, 1, 1.
<i>heunt</i> , heute	290, 4.	<i>Mébritz</i> , Ebenharz	290, 7.
<i>hiəzt</i> , jetzt	290, 10.	<i>mēch</i>	292, 36.
<i>hild</i> , schnell	274, 9.	<i>mēr</i> : wàs dər mēr is	142, 14.
<i>Huss'l</i> , Gans	285, 1, 18.	<i>mər</i> , man	289, 16.
— <i>i</i> , hin,	290, 12.	<i>mər</i> , <i>mir</i> , <i>m'r</i> , wir	131, 6.
— <i>ich</i> , euch	285, II, 3.	<i>Mockəlā</i> , Kuh	284, 5.
<i>igeln</i> , prickeln	258.	<i>moi</i> , <i>moje</i> , schön	277, 14.
<i>ilgen</i> , <i>ilgern</i> (der Zähne)	258.	<i>morigng</i> bach'n mər	296, 5.
<i>Infinitiv</i> , gekürzt	285, I, 25.	— <i>na</i> , suffig., ihn	296, 3.
<i>irgeln</i> , prickeln	258.	<i>nàchá</i> , <i>nàchert</i> , nachher	299, 11.
<i>it</i> , nicht	292, 7.	<i>nächt</i> , <i>nächt'n</i> , gestern Abends	286, 5.
<i>jaugken</i> , umherspringen	262. 285, 2, 5.	<i>när</i> , <i>nerr</i> , nur	259
<i>Jè</i> , <i>Jèd'g</i> , <i>Jèla</i> , <i>Jemine</i> , <i>Jèrum</i>	298, 5.	<i>Nast</i> , Ast	290, 7.
<i>jebot</i> , zuweilen	292, 35.	<i>nèməds</i> , <i>nieməds</i> , niemand	259.
<i>Kamp</i> , umhegtes Feld	114.	<i>nigeln</i> (der Zähne)	258.
<i>Katzenzobel</i> , Katzenschweif	263.	<i>nipp</i> , genau	275. 3, 8.

	Seite		Seite
<i>noch a mal</i> , bei Vergleichen 288, 5.		— <i>sta</i> , — <i>st</i> , enclit., du	290, 6.
<i>noll'n</i> , <i>null'n</i> , auf und nieder		<i>Tappen</i> Füße	299, 4, 8.
bewegen	296, 6.	<i>Täpli</i> , Pfötchen	299, 4, 8.
<i>Noth</i> , die schwere,	141, 4.	<i>tennät</i> , thäte	288, 11.
<i>nott'ln</i> , rütteln	296, 6.	<i>Tennä'</i> , Hausflur	296, 10.
<i>nud'ln</i> , hin und her bewegen	296, 6.	<i>Theil</i> : seinen Th. kriegen	284, 2.
<i>obmät</i> , oben	290, 3.	<i>töben</i> , warten	274, 10.
<i>Padden</i> , Pfoten	298, 1, 5.	<i>tohop</i> , zusammen	274, 5.
<i>pärmätiert</i> , erlaubt	141, 1.	<i>Töpä</i> , Pfote	299, 4, 8.
<i>Particip</i> ohne <i>ge</i> — 122, b. 226 ff.		<i>Tornach</i> , Tournay	228.
	274, 3.	<i>Trittschäufelein</i> , Schwelle	252.
<i>Partic.</i> , starkes, der anomalen		<i>tügen</i> , taugen	261.
Verba	135, 15.	<i>tummeln</i> , sich, eilen	285, II, 4.
<i>Passhart</i> , Zirkel	95.	<i>thun</i> als Hilfsverbum	124, 1.
<i>Patsch'n</i> , Füße	298, 5.		299, 3, 6.
<i>pflumpf'n</i> , plumpen, fallen	134, 3.	<i>täsigg</i> —, tausend	299, 4, 3.
<i>Potz</i> —, Gottes —	298, 2, 5.	<i>Urte</i> , <i>Ürtengeselle</i> ,	96.
<i>r</i> eingeschaltet	290, 2.	<i>varkummä</i> , vergehen	288, 10.
<i>rëren</i> , schreien, weinen	277, 8.	<i>viel</i> , sehr	263.
<i>Rothsack</i> , Blutwurst	96.	<i>Wær</i> , Leute	289, 15.
<i>sábär</i> , sauber	296, 7.	<i>wäl</i> , so lange als	131, 10.
<i>schaffen</i> , arbeiten	134, 1.	<i>wälär</i> , ehemals	277, 6.
<i>Schalen</i> , Chalons	228.	<i>wär</i> , <i>i'</i> , ich bin	290, 8.
<i>scharpf</i> , beissig	292, 9.	<i>wärät</i> , würde	288, 11.
<i>Schlamass'n</i> , Missgeschick	295, 2.	<i>warzig</i> , wahrlich,	285, 2, 17.
<i>schlaunä</i> , eilen	290, 5.	<i>weidla</i> , weidlich, hurtig	292, 3.
<i>schlichten</i> , geordnet aufhäufen	288, 9.		299, 4, 5.
<i>Schlô'g</i> : mich trifft der Schlô'g	296, 11.	<i>Wengart</i> , <i>Wingart</i> , Wein-	
<i>schlüchtisch</i> , unreinlich	96.	garten	135, 9.
<i>Schmatz</i> , Kuss	285, 2, 9.	<i>Wiemen</i> , Fleisch- u. Wurst-	
<i>Schmiere</i> , Verlegenheit	296, 7.	hänge	276.
<i>Schunk'n</i> , altes Bnch	131, 2.	<i>wüllä'</i> , wollen	263.
<i>schwen</i> , <i>schwin</i> , sehr	237, 285, 1, 7.	<i>zam</i> , <i>kémä</i> , <i>z'sam</i> , zusammen	135, 6.
<i>Schwart'n</i> , altes Buch,	131, 2.	<i>ze zweit</i> , zu zweien	299, 3, 4.
<i>Secht</i> , Seele	298, 2, 5.	<i>ze</i> —, <i>zer</i>	123.
<i>seller</i> , jener	135, 13. 285, 26. 292, 14.	<i>ziefeln</i> , <i>ziefeln</i> , <i>zöfeln</i> , zaudern	
<i>semper</i> , <i>schemper</i> , schandbar	96.		274, 10.
<i>senn</i> , sind	122, 4.	<i>Zog'l</i> , Schweif	263.
<i>Sex</i> , Seele	298, 2, 5.	<i>zont</i> , jetzund	285, 1, 23.
<i>sinwel</i> , rund, gewölbt	96.	<i>Zorn thun</i> , erzürnen	264.
<i>stät</i> , <i>stæt</i> , beständig; langsam	292, 28.	<i>zweit'n</i> , die, die gleichen	288, 5.
<i>statzet</i> , stammelnd	96.	<i>Zwick'l</i> , kleiner Mensch	264.

